

personalia

**Actrice en regisseur
Annemarie Prins overleden**

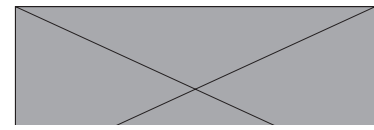
De Nederlandse actrice en regisseur Annemarie Prins is op 93-jarige leeftijd overleden. Prins richtte zich na het doorlopen van de toneelschool in Arnhem op het regisseren van producties voor theater, televisie en radio. Ook regisseerde ze de opera's *Houdini* en *Aap verslaat Knekelgeest* van Peter Schat. Prins speelde in televisieseries als *Oud Geld*, *Annie M.G.* en *Het geheime dagboek van Hendrik Groen*. Prins was tot voor kort nog op het toneel te zien. Zij toerde in 2024 door het land met haar solovoorstelling *Over de bergen*.

**Malou Petter nieuwe
presentator 'EenVandaag'**

Malou Petter is vanaf 2 februari de nieuwe presentator van actualiteitenprogramma *EenVandaag*. Petter is de opvolger van Roos Moggré, die vanaf februari te zien is bij talkshow *Pauw & De Wit*. Petter werkte jarenlang in verschillende functies bij de NOS, waar ze eind 2024 stopte. Ze presenteerde sinds begin vorig jaar *Nieuws van de Dag* op SBS6. Ze vertrok, omdat zij zich niet kon vinden in de 'huidige richting' van het programma. Petter voegt zich bij het presentatieteam dat verder bestaat uit Rik van de Westelaken en Hila Noorzai.

**Twee Diamanten Boeken
voor Dick Bruna**

Kinderboekenschrijver Dick Bruna (1927-2017) heeft postuum twee Diamanten Boeken toegekend gekregen. Een Diamanten Boek is een bekroning van stichting CPNB voor kinderboeken waarvan 200.000 exemplaren zijn verkocht. Dat geldt nu voor Bruna's *nijntje in de dierentuin* (dat voor het eerst verscheen in 1955) en *kleine pluus* (uit 2003). Dick Bruna is de eerste Nederlandse kinderboekenauteur met drie Diamanten Boeken. Vorig jaar al bereikte *opa en oma pluus* (ook uit de *nijntje*-reeks, eerste druk 1988) deze status.

D O V E N

Vluchteling interview | De dove Oekraïner Yevhenii (26) week uit naar Nederland. Hij werkt nu in de keuken bij zorgcentrum De Gelderhorst. 'In gebarentaal kon ik gelijk communiceren.'

Doof in de Oekraïne-oorlog: 'Ik voelde de trillingen en het gedreun in mijn lijf'

Frank Straver en Ingrid Weel
Ede

Zijn handen maken ferme gebaren. Ook ademstoten komen los als Yevhenii (26) zijn oorlogservaringen deelt, via de tolk Nederlandse Gebarentaal.

"In Oekraïne werkte ik als maaltijdbezorger in de stad Dnipro, waar ik inwoonde bij een vriend. Van hem begreep ik dat het op televisie elke dag ging over een mogelijke oorlog, dat Rusland Oekraïne zou kunnen aanvallen. Op een avond tuurde ik naar de hemel. De sterren waren talrijk en mooi. Eén ster leek vreemd. Die scheen in een ongewone kleur. Daarna las ik op mijn telefoon het laatste nieuws. Weer werd gezegd dat er mogelijk oorlog zou uitbreken. Om de een of andere reden geloofde ik het niet.

"s Ochtends zag ik dat mijn telefoon helemaal was ontploft van alle berichtjes. Achter elkaar bleven de appjes en meldingen binnenkomen. Ik snapte er niks van. Ik had natuurlijk niks van de bommen gehoord. Maar het was oorlog.

"Mijn moeder belde via Viber, ze hilde en zei dat ik direct naar huis moest komen. Ik besloot naar het busstation te gaan, ook al was ik bang voor een nieuwe raketaanval. Onderweg zag ik twee grote vrachtwagens met tanks erop, heel beangstigend. Bij de bushalte probeerde ik iemand aan te houden, maar het was zinloos. Er was paniek. Bussen reden door en auto's scheurden langs.

Niet in paniek raken

"Ik ging terug naar mijn vriend. Zijn grootouders gaven me een liter water en een rugzak. Ik heb wat kleren gepakt en ben op de fiets vertrokken. Auto's raasden langs me heen, het was gevaarlijk. Ik probeerde niet in paniek te raken. Af en toe stopte ik, om wat te drinken of te eten. Onderweg belde ik met mijn moeder en mijn oudere broer. Ik heb in mijn eentje 62 kilometer gefietst naar mijn moeder toe. Toen ik dichterbij huis kwam, was ik erg moe, maar ik haalde het.

"Mijn oudere broer ving me op, hij omhelsde me. Mijn moeder ook. Mijn broer zei dat we ons moesten voorbereiden op de schuilkelder, door eten, kleding en documenten te verzamelen. Ik hoorde natuurlijk niks, maar mijn broer wist wanneer er drones en bommen door de lucht vlogen.

"Op een dag zagen we iets vreemds vliegen, laag en snel. Eerst dachten we dat het een vogel was, maar toen beseften we dat het een gevechtsvliegtuig was. Het vloog heel laag over, ik kon de trillingen en het gedreun in mijn lichaam voelen.

"Er vlogen vaak vliegtuigen rond.

Ik had natuurlijk niks van de bommen gehoord. Maar het was oorlog.

Yevhenii

Op een nacht vielen er veel bommen. Ik hoorde niets, maar het was wel chaos thuis. Pas om vijf uur 's nachts hield het op en konden we wat slapen. De volgende dag waren er allemaal soldaten op straat.

“Mijn twee broers moesten ook soldaat worden. Een van hen is omgekomen. Hij werd geraakt door neerstortend afweergeschut. Omdat ik doof ben, werd ik zelf nooit opgeroepen om te vechten. Je hebt dan een bewijs, je hoeft het leger niet in. Ik begon na te denken over mijn vertrek uit Oekraïne. Twee jaar geleden vertrok ik.

“Ik verzamelde documenten en ging naar het militaire kantoor. Ze bevestigden dat ik echt doof ben en dus niet in dienst hoefde. Daarna kocht ik tickets en reisde met de bus naar Nederland. Eerst brachten ze

Een duik in de Nederlandse dovencultuur

Trouw is wekenlang te gast in een uniek zorgcentrum, De Gelderhorst in Ede. Bewoners en veel medewerkers zijn hier doof. Wat betekent dat voor hun leven, vroeger en nu?

ons naar een opvangcentrum voor vluchtelingen in Utrecht. Ik was daar een dag of twee. Daarna stuurden ze ons naar een andere stad, ik weet de naam niet meer. Vervolgens ging ik naar Veenendaal, eerst kort in een hotel, daarna in de opvang voor Oekraïners.

“Mijn moeder en andere familieleden wonen nog in Oekraïne. We houden contact, ik maak me natuurlijk wel zorgen. Het is soms ook moeilijk om contact te krijgen, want de energievoorziening is een doelwit. Ik weet niet hoe het verder zal gaan. Er zijn steeds vredesgesprekken, met Zelensky en Trump. Maar misschien komt er wel een derde wereldoorlog.

“Ik ben een keer terug geweest, op vakantie zeg maar. Het is daar echt gevaarlijk. Maar moeder weigert te vertrekken en neemt het risico dat zij dat met haar leven bekoopt. Dat is heel moeilijk voor me.

Zoveel regeltjes

“Ik leef mijn leven nu hier. Hoe mensen hier met mij omgaan vind ik niet zo anders dan in mijn thuisland. In Oekraïne zat ik op een dovenschool. Er waren soms horende mensen van wie ik dacht: laat maar. Dat is hier ook zo. In Oekraïne waren er ook tolken, maar die moest je anders dan hier wel zelf betalen.

“Ik mis Oekraïne wel, het heerlijke eten bijvoorbeeld. En de vrijheid, want in Nederland zijn zoveel regeltjes. Ik hou bijvoorbeeld van vissen. Maar ik begreep dat je daarvoor hier een vergunning nodig hebt. Ik ga daar nog weleens achteraan.

“Ik werk in de keuken bij De Gelderhorst en dat gaat goed. Een vriend van mij werkte hier een jaar en adviseerde mij om hierheen te komen. Ik moest natuurlijk ook geld verdienen. Ik had totaal geen keukenervaring, in Oekraïne werkte ik ooit in de bouw. Maar ik kan hier veel leren en uitproberen. Nederland is natuurlijk een totaal ander land, maar in de gebarentaal kon ik gelijk communiceren. Ik ben bovendien niet de enige buitenlandse medewerker. Er is een Turkse, een Finse, iemand uit een Afrikaans land, nog een Oekraïense.

“Er is ook een collega uit Rusland. We hebben prima contact. De gebarentaal van Oekraïne en Rusland is eigenlijk hetzelfde. Maar door de oorlog zie je dat de Oekraïense gebarentaal bewust aan het vernieuwen is, om anders te zijn.”

Yevhenii wil niet met zijn volledige naam in dit artikel, uit zorgen over zijn online vindbaarheid. Zijn achternaam is bekend bij de hoofdredactie.

Reageren? Mail naar: handenvolverhalen@trouw.nl

de goede verstaander

Lezers van *Trouw* lieten weten welke vragen zij hebben over de dovencultuur. Deze rubriek zoekt naar de antwoorden.

Discriminatie van doven: soms mijden de horenden contact

In De Tulp, een van de creatieve ruimtes in zorgcomplex De Gelderhorst, zitten acht vrouwen te handwerken. Als *Trouw* vraagt naar hun ervaringen in de horende wereld, gaat het gesprek al snel over kwetsende en discriminerende situaties.

Als horende mensen bijvoorbeeld de weg vragen en merken dat degene tegenover hen doof is, krijgt die vaak wegwuifgebaren te zien. Horenden lopen soms ook zo maar weg. Terwijl de dove vrouwen juist graag, met pen en papier of handgebaren, even de weg hadden gewezen, zeggen ze.

Al dan niet bewust: het is een vorm van discriminatie. Horende mensen weten zich soms geen houding te geven en mijden dan

‘Ze weten zich misschien geen raad, of schrikken van ons stemgeluid’

maar contact. De creatief leidster van De Tulp schat in dat er meestal geen kwade opzet is als horende mensen contact mijden met een doof persoon. “Ze weten zich misschien geen raad, misschien schrikken mensen van ons stemgeluid.”

Maar andersom – discriminatie door doven – komt ook voor, merkte Melitha Linger, verzorgende op de afdeling psychogeriatric met demente bewoners. Ze kan zich geen fijnere werkplek voorstellen. Zij

noemt De Gelderhorst een ‘dynamische familie’. Ze werkt al 29 jaar in de zorg. Maar ooit, in haar beginjaren, liep ze stage in de dovenzorg en concludeerde toen: dit nooit meer.

Linger heeft Surinaamse roots. Het kwam voor dat cliënten een witte verzorger boven haar verkozen. “Nu weet ik dat dit in de maatschappij overal speelt, het is deels een generatieding.” Ze doelt erop dat een deel van de ouderen, al dan niet bewust, een afwijzende grondhouding heeft, soms van huis uit. “Mijn huidskleur is dan een ding.”

Nog steeds? “Ach, soms. Maar gelukkig geeft mijn leidinggevende bij lastige situaties alle steun”, zegt Linger, die zelf kan horen en de Nederlandse Gebarentaal leerde door scholing in De Gelderhorst. Wat niet bijdraagt aan de inclusie, is dat er nog maar weinig bewoners en medewerkers van kleur zijn, denkt ze. Aan het beleid van De Gelderhorst ligt het niet, aldus Linger.

Aan de handwerktafel vinden de oudere doven het fijn dat sommige horende medewerkers van het winkelcentrum om de hoek wat handgebaren hebben geleerd, om te groeten en bedanken. Ook de ervaringen in het naastgelegen ziekenhuis De Gelderse Vallei, waar sommige artsen maar al te graag wat opsteken over de Nederlandse Gebarentaal, zijn goed.

Lezers van *Trouw* stuurden vragen in over de dovencultuur. Deze rubriek zoekt naar antwoorden.

Frank Straver en Ingrid Weel

Dit verhaal is in gebarentaal vertaald door Ellen Nauta en Dennis Hoogeveen. De vertalingen zijn mede mogelijk gemaakt door De Gelderhorst.

Reageren? Mail naar: handenvolverhalen@trouw.nl

